

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

द्वितीय चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

अन्तिम चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्कभार	समय
प्रथम चरण:							
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०	
द्वितीय चरण							
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

अन्तिम चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण, द्वितीय चरण र अन्तिम गरी तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र	खण्ड क		खण्ड ख									
एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
प्रश्न संख्या	१०	१०	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र	खण्ड क					खण्ड ख				
एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क					६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क				

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टा छुट्टै हुनेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि बस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको सतप्रतिसत र द्वितीय चरणको लिखित परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्क जोडी प्राप्त हुने कूल प्राप्ताङ्कको लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशन गरिनेछ ।
- लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- प्रथम तथा द्वितीय चरणको लिखित परीक्षाको प्राप्ताङ्क र अन्तर्वार्ताको प्राप्ताङ्कको कुल अङ्कको योगका आधारमा योग्यताक्रम निर्धारण गरी माथिल्लो योग्यताक्रमका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ ।
- यसभन्दा अगाडि लागु भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति:-- २०८१।१०।२३

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान

पूर्णाङ्क: १००

खण्ड क (Section A)

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन
(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न × २ अङ्क = ४० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness) (१० प्रश्न × २ अङ्क = २० अङ्क)

- 1.1. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.4. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.5. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.6. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.7. संयुक्त राष्ट्र संघ र सार्क सम्बन्धी जानकारी
- 1.8. राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management) (१० प्रश्न × २ अङ्क = २० अङ्क)

- 2.1. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व र कार्य
 - 2.1.2. सहायक कर्मचारीका गुणहरू
 - 2.1.3. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure): पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2. निजामती सेवा ऐन, २०४९ र नियमावली, २०५० तथा प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० र नियमावली, २०८० र स्थानीय निजामती सेवा ऐन, २०८१ मा रहेका देहायका व्यवस्थाहरू
 - 2.2.1. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय निजामती सेवाको गठन, कर्मचारीको नियुक्ति, बिदा, विभागीय सजाय, अवकाश र सुविधा
 - 2.2.2. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण
- 2.3. सार्वजनिक बडापत्र (Public/citizen Charter) महत्व र आवश्यकता
- 2.4. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (परिच्छेद ३: गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार)
- 2.5. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ (परिच्छेद २: भ्रष्टाचारको कसुर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड ख (Section B)

सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान

(Job Based-Knowledge)

(३० प्रश्न * २ अङ्क = ६० अङ्क)

3. सामान्य जानकारी (General Information)

- 3.1. वनको परिभाषा तथा वनका प्रकारहरू (Forest Types)
- 3.2. नेपालको राष्ट्रिय तथा लुम्बिनी प्रदेश स्तरीय वन संगठनको परिचय
- 3.3. वन ऐन, २०७६ र वन नियमावली, २०७९ सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 3.4. लुम्बिनी प्रदेशका वन ऐन, २०७८ र वन नियमावली, २०७९ तथा सम्बर्द्धन प्रणालीमा आधारित वन व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७९ सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 3.5. नेपालमा काठ दाउरा संकलन र बिक्री वितरण सम्बन्धी व्यवस्था
- 3.6. राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को परिचय
- 3.7. सरकारद्वारा व्यवस्थित वन व्यवस्थापनका समस्या र चुनौतीहरू
- 3.8. सामुदायिक वन सम्बन्धी मार्गदर्शन र सामुदायिक वनको स्रोत सर्वेक्षण निर्देशिकाको सामान्य जानकारी
- 3.9. वन र जैविक विविधता संरक्षण र व्यवस्थापनमा फरेष्ट्ररको भूमिका

4. सिल्भिकल्चरको सिद्धान्त र अभ्यास (Principle and Practice of Silviculture)

- 4.1. सिल्भिकल्चरको परिचय
- 4.2. सिल्भिकल्चरका शब्दावलीहरू
- 4.3. वन र वनस्पतिलाई असर गर्ने स्थानीय कारकहरू (Locality Factors)
- 4.4. मुख्य वन रूख प्रजातिहरूको सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू (साल, सिसौ, खोटे सल्ला, खयर, उतिस, मसला, देवदार, गोब्रे सल्ला, चिलाउने, कटुस, साज, सिमल, चाँप, गुराँस आदि)
- 4.5. नेपालको वनमा अभ्यास गरिएका वन व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू

5. वन व्यवस्थापन (Forest Management)

- 5.1. नेपालमा वन व्यवस्थापनको इतिहास
- 5.2. नेपालमा वन व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूको सामान्य जानकारी
- 5.3. वन नर्सरी, नेपालमा समान्यतया रोपिने रूखका प्रजाति तथा तिनका रोपण प्रविधि
- 5.4. तराई, मध्य पहाडी र उच्च हिमालय क्षेत्रमा वन व्यवस्थापनका समस्याहरू

6. जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावर (Non-timber Forest Products)

- 6.1. नेपालमा पाईने जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारको बारेमा जानकारी
- 6.2. तराई, पहाड तथा हिमाली क्षेत्रमा पाईने महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरू
- 6.3. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको पहिचान र प्रयोग
- 6.4. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको समान्य सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू
- 6.5. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको संकलन तथा बिक्री वितरणको बारेमा सामान्य जानकारी

7. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन (Community Based Forest Management)

- 7.1. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनको अवधारणा

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 7.2. विभिन्न प्रकारका समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन मोडलहरू (समुदायिक वन, कबुलियत वन, साझेदारी वन, वन सरक्षण क्षेत्र)
- 7.3. सामुदायिक वन, कबुलियत वन तथा साझेदारी वन व्यवस्थापनका विधान तथा कार्य योजनासम्बन्धी जानकारी
- 7.4. नेपालमा समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका चुनौती र अवसरहरू

8. वन सर्भे तथा वन स्रोत सर्वेक्षण (Forest Survey and Forest Resource Inventory)

- 8.1. वन स्रोत सर्वेक्षणको अवधारणा र वन व्यवस्थापनमा प्रयोग
- 8.2. वन स्रोत सर्वेक्षणमा प्रयोग हुने विभिन्न साधन र उपकरणहरू
- 8.3. रूखहरूको व्यास (Diameter) र उचाइ (Height) मापन
- 8.4. खडा र काटिएका रूखहरूको आधारभूत क्षेत्रफल (Basal area), आयतन (Volume) र बायोमास (Biomass) गणना

9. कृषि वन र निजी वन (Agroforestry and Private forestry)

- 9.1. कृषि वन र निजी वनको अवधारणा र महत्व
- 9.2. वन र जैविक विविधता संरक्षणमा कृषि वन र निजी वनको भूमिका
- 9.3. कृषि वन र निजी वनमा लगाईने प्रमुख रूखका प्रजातीहरू
- 9.4. निजी तथा सार्वजनिक जग्गाको वन विकासमा स्थानीय तहको भूमिका

10. वन्यजन्तु व्यवस्थापन (Wildlife Management in Nepal)

- 10.1. नेपालमा राष्ट्रिय निकुन्ज, वन्यजन्तु आरक्षण/संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रको सामान्य जानकारी
- 10.2. नेपालको वन्यजन्तु प्रजातिको संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- 10.3. नेपालमा वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न निकायहरूको भूमिका
- 10.4. मानव वन्यजन्तु दन्द्धका (Human Wildlife Conflict) कारण तथा समाधानका उपायहरू
- 10.5. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सम्बन्धी निर्देशिका २०८०को व्यवस्था सम्बन्धी सामान्य जानकारी

11. वन उत्पादन र उपयोग (Forest Production and Utilization)

- 11.1. काठ कटान गर्ने औजार तथा प्रविधि
- 11.2. नेपालमा काठकटान तथा बजारीकरणमा संलग्न निकायहरू
- 11.3. काठ सिजनिङ्ग र उपचार (Wood Seasoning and Wood Treatment) सम्बन्धि सामान्य जानकारी
- 11.4. वनबाट प्राप्त हुने वातावरणीय सेवा सम्बन्धी सामान्य जानकारी

12. वन, जैविक विविधता संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनमा अन्तर सम्बन्धित विषयहरू

- 12.1. जलवायु परिवर्तन र रेडप्लस सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 12.2. वन क्षेत्रमा लैङ्गिक र सामाजिक समावेशीकरणको परिचय
- 12.3. प्राकृतिक स्रोत संरक्षण र व्यवस्थापनमा सुशासन
- 12.4. नेपालमा वन विकास संलग्न प्रमुख आयोजनाहरू
- 12.5. वन प्रचार प्रसारको (Forest Extension) अवधारणा, महत्व तथा तरिकाहरू
- 12.6. वन डढेलो तथा वन अतिक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन
- 12.7. वन तथा वन्यजन्तु मुद्दा सम्बन्धी कानुनी प्रक्रियाको सामान्य अवधारणा (मचुल्का लगाएत अन्य कानुनी कागजातहरूको तयारी)
- 12.8. एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन (Integrated Watershed Management) सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
- 12.9. वायोइन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको सामान्य जानकारी ।

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):

सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान (Job Based- Knowledge)

पूर्णाङ्क: १००

खण्ड क (Section A)

पूर्णाङ्क: ५०

1. सामान्य जानकारी (General Information)

- 1.1. वनको परिभाषा तथा वनका प्रकारहरू (Forest Types)
- 1.2. नेपालको राष्ट्रिय तथा लुम्बिनी प्रदेश स्तरीय वन संगठनको परिचय
- 1.3. वन ऐन, २०७६ र वन नियमावली, २०७९ सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.4. लुम्बिनी प्रदेशका वन ऐन, २०७८ र वन नियमावली, २०७९ तथा सम्बद्धन प्रणालीमा आधारित वन व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७९ सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.5. नेपालमा काठ दाउरा संकलन र बिक्री वितरण सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.6. राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को परिचय
- 1.7. सरकारद्वारा व्यवस्थित वन व्यवस्थापनका समस्या र चुनौतीहरू
- 1.8. सामुदायिक वन सम्बन्धी मार्गदर्शन र सामुदायिक वनको स्रोत सर्वेक्षण निर्देशिकाको सामान्य जानकारी
- 1.9. वन र जैविक विविधता संरक्षण र व्यवस्थापनमा फरेष्ट्ररको भूमिका

2. सिल्भिकल्चरको सिद्धान्त र अभ्यास (Principle and Practice of Silviculture)

- 2.1. सिल्भिकल्चरको परिचय
- 2.2. सिल्भिकल्चरका शब्दावलीहरू
- 2.3. वन र वनस्पतिलाई असर गर्ने स्थानीय कारकहरू (Locality Factors)
- 2.4. मुख्य वन रूख प्रजातिहरूको सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू (साल, सिसौ, खोटे सल्ला, खयर, उतिस, मसला, देवदार, गोब्रे सल्ला, चिलाउने, कटुस, साज, सिमल, चाँप, गुराँस आदि)
- 2.5. नेपालको वनमा अभ्यास गरिएका वन व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू

3. वन व्यवस्थापन (Forest Management)

- 3.1. नेपालमा वन व्यवस्थापनको इतिहास
- 3.2. नेपालमा वन व्यवस्थापनमा संलग्न निकायहरूको सामान्य जानकारी
- 3.3. वन नर्सरी, नेपालमा सामान्यतया रोपिने रूखका प्रजाति तथा तिनका रोपण प्रविधि
- 3.4. तराई, मध्य पहाडी र उच्च हिमालय क्षेत्रमा वन व्यवस्थापनका समस्याहरू

4. जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावर (Non-timber Forest Products)

- 4.1. नेपालमा पाईने जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारको बारेमा जानकारी
- 4.2. तराई, पहाड तथा हिमाली क्षेत्रमा पाईने महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरू
- 4.3. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको पहिचान र प्रयोग
- 4.4. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको सामान्य सिल्भिकल्चरल विशेषताहरू
- 4.5. महत्वपूर्ण जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको संकलन तथा बिक्री वितरणको बारेमा सामान्य जानकारी

5. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन (Community Based Forest Management)

- 5.1. समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनको अवधारणा
- 5.2. विभिन्न प्रकारका समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन मोडलहरू (समुदायिक वन, कबुलियत वन, साझेदारी वन, वन संरक्षण क्षेत्र)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामति सेवा अन्तर्गत वन सेवा, जनरल फरेष्ट्रि समूह, चौथो तह फरेष्ट्रर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.3. सामुदायिक वन, कबुलियत वन तथा साझेदारी वन व्यवस्थापनका विधान तथा कार्य योजनासम्बन्धी जानकारी
5.4. नेपालमा समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका चुनौती र अवसरहरू

खण्ड ख (Section B)

पूर्णाङ्क: ५०

6. वन सर्भे तथा वन स्रोत सर्वेक्षण (Forest Survey and Forest Resource Inventory)

- 6.1. वन स्रोत सर्वेक्षणको अवधारणा र वन व्यवस्थापनमा प्रयोग
6.2. वन स्रोत सर्वेक्षणमा प्रयोग हुने विभिन्न साधन र उपकरणहरू
6.3. रूखहरूको व्यास (Diameter) र उचाइ (Height) मापन
6.4. खडा र काटिएका रूखहरूको आधारभूत क्षेत्रफल (Basal area), आयतन (Volume) र बायोमास (Biomass) गणना

7. कृषि वन र निजी वन (Agroforestry and Private forestry)

- 7.1. कृषि वन र निजी वनको अवधारणा र महत्व
7.2. वन र जैविक विविधता संरक्षणमा कृषि वन र निजी वनको भूमिका
7.3. कृषि वन र निजी वनमा लगाईने प्रमुख रूखका प्रजातीहरू
7.4. निजी तथा सार्वजनिक जग्गाको वन विकासमा स्थानीय तहको भूमिका

8. वन्यजन्तु व्यवस्थापन (Wildlife Management in Nepal)

- 8.1. नेपालमा राष्ट्रिय निकुन्ज, वन्यजन्तु आरक्षण/संरक्षण क्षेत्र र मध्यवर्ती क्षेत्रको सामान्य जानकारी
8.2. नेपालको वन्यजन्तु प्रजातिको संरक्षण तथा व्यवस्थापन
8.3. नेपालमा वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता संरक्षणमा संलग्न निकायहरूको भूमिका
8.4. मानव वन्यजन्तु दन्डका (Human Wildlife Conflict) कारण तथा समाधानका उपायहरू
8.5. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सम्बन्धी निर्देशिका २०८०को व्यवस्था सम्बन्धी सामान्य जानकारी

9. वन उत्पादन र उपयोग (Forest Production and Utilization)

- 9.1. काठ कटान गर्ने औजार तथा प्रविधि
9.2. नेपालमा काठकटान तथा बजारीकरणमा संलग्न निकायहरू
9.3. काठ सिजनिङ्ग र उपचार (Wood Seasoning and Wood Treatment) सम्बन्धि सामान्य जानकारी
9.4. वनबाट प्राप्त हुने वातावरणीय सेवा सम्बन्धी सामान्य जानकारी

10. वन, जैविक विविधता संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनमा अन्तर सम्बन्धित विषयहरू

- 10.1. जलवायु परिवर्तन र रेडप्लस सम्बन्धी सामान्य जानकारी
10.2. वन क्षेत्रमा लैङ्गिक र सामाजिक समावेशीकरणको परिचय
10.3. प्राकृतिक स्रोत संरक्षण र व्यवस्थापनमा सुशासन
10.4. नेपालमा वन विकास संलग्न प्रमुख आयोजनाहरू
10.5. वन प्रचार प्रसारको (Forest Extension) अवधारणा, महत्व तथा तरिकाहरू
10.6. वन डटेलो तथा वन अतिक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन
10.7. वन तथा वन्यजन्तु मुद्दा सम्बन्धी कानुनी प्रक्रियाको सामान्य अवधारणा (मचुल्का लगाएत अन्य कानुनी कागजातहरूको तयारी)
10.8. एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन (Integrated Watershed Management) सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
10.9. वायोइन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको सामान्य जानकारी ।